

**WOJEWÓDZKI KONKURS PRZEDMIOTOWY
DLA UCZNIÓW SZKÓŁ PODSTAWOWYCH
WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO
W ROKU SZKOLNYM 2016/2017**

JĘZYK POLSKI

Informacje dla ucznia

1. Na stronie tytułowej arkusza w wyznaczonym miejscu wpisz swój kod ustalony przez komisję.
2. Sprawdź, czy arkusz konkursowy zawiera 11 stron (zadania 1.– 24.).
3. Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania.
4. Rozwiązania zapisuj długopisem lub piórem. Nie używaj korektora.
5. W zadaniach zamkniętych podane są cztery odpowiedzi: A, B, C, D. Wybierz tylko jedną odpowiedź i zaznacz ją znakiem „X” **bezpośrednio na arkuszu.**
6. Staraj się nie popełniać błędów przy zaznaczaniu odpowiedzi, ale jeśli się pomylisz, błędne zaznaczenie otocz kółkiem ⊗ i zaznacz inną odpowiedź znakiem „X”.
7. Instrukcje do innych typów zadań (**prawda-falsz, na dobieranie**) znajdziesz w poleceniach do nich.
8. Rozwiązania zadań otwartych zapisz czytelnie w wyznaczonych miejscach. Pomyłki przekreślaj.
9. Przygotowując odpowiedzi na pytania, możesz skorzystać z miejsc opatrzonych napisem *Brudnopis*. Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.

KOD UCZNI

--	--	--	--

**Etap:
województwa**

**Czas pracy:
90 minut**

Liczba punktów możliwych do uzyskania : **50**
Liczba punktów umożliwiająca uzyskanie tytułu laureata: **45**

WYPEŁNIA KOMISJA KONKURSOWA

Nr zadania	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	Razem
Liczba punktów możliwych do zdobycia	1	1	2	1	1	3	1	1	3	1	2	1	1	3	1	2	1	2	1	5	2	3	2	9	50
Liczba punktów uzyskanych przez uczestnika konkursu																									

Podpisy członków komisji :

1. Przewodniczący – .....
2. Członek komisji sprawdzający pracę – .....
3. Członek komisji weryfikujący pracę – .....

Zadania od 1. do 9. odnoszą się do poniższego fragmentu oraz całości książki Michela Piquemala *Bajki filozoficzne*.

Pewien młody student, który marzył o tym, żeby stać się najmądrzejszym z ludzi, usłyszał kiedyś o starym mędrca żyjącym na krańcach królestwa. Miał on być – jak mówiono – najbardziej uczonym człowiekiem na ziemi, a pomimo to nie przestał być kowalem, gdyż taki był jego zawód. [...]

Jego wędrówka trwała wiele miesięcy. [...] Kiedy stanął w końcu przed niewielkim warsztatem, rzucił się do stóp starca.

– Czego pragniesz, synu? – zapytał go kowal.

– Nauczyć się twojej mądrości – odparł student.

Stary kowal w odpowiedzi wskazał na sznur, który poruszał miech kuźniczy i tylko powiedział to:

– Pociągaj za sznur.

I młodzieniec naciągał sznur od rana do wieczora. Mijały dni i tygodnie, mijały miesiące, a on niezmiennie robił tylko to. [...] Kiedy upłynęło całe pięć lat, sam mistrz zwrócił się do niego tymi słowami:

– Synu, możesz już wrócić do siebie.

– Ależ mistrzu – odparł uczeń – ja chcę się uczyć. Nauczaj mnie!

– Jeśli tak, to pociągaj za sznur – odpowiedział kowal i znowu zajął się swoją pracą.

Minęło pięć kolejnych lat, lat milczenia i ciężkiej pracy. Uczeń jakby zapomniał, jaki był jego powód przybycia do mędrca.

I to znowu mistrz pierwszy przemówił:

– Synu, teraz możesz już wrócić do siebie. Cała mądrość świata jest już w tobie, bowiem nauczyłem cię cierpliwości.

M. Piquemal, *Bajki filozoficzne*, Warszawa 2004, s. 51.

Zadanie 1. (1 p.)

Oceń, czy podane informacje są zgodne z treścią utworu. Zakreśl P, jeśli informacja jest prawdziwa, albo F, jeśli jest fałszywa.

1)	Kowal pozostawił studentowi wybór sposobu zdobywania mądrości.	P	F
2)	Z biegiem lat coraz trudniej było studentowi osiągnąć zamierzony cel.	P	F
3)	Po pięciu latach od przybycia do mędrca młodemu człowiekowi wciąż brakowało cierpliwości.	P	F

Zadanie 2. (1 p.)

Czego nie symbolizuje pociąganie za sznur miecha kuźniczego w opowiedzianej historii?

- A. Odkrywania mądrości poprzez naukę pokory.
- B. Trudu i wysiłku włożonego w osiągnięcie celu.
- C. Poświęcenia się nauce wytrwałości i cierpliwości.
- D. Ciężkiej pracy dającej większe korzyści niż mądrość.

Zadanie 3. (2 p.)

Na podstawie ostatniej wypowiedzi starca stwórz definicję mądrości. Zapisz ją w postaci zdania pojedynczego.

.....

.....

.....

Zadanie 4. (1 p.)

Które z poniższych informacji odnoszą się do utworu Piquemala? Zakreśl P przy informacjach prawdziwych.

1)	Jest to utwór jednowątkowy.	P
2)	Morał utworu został wyrażony nie wprost.	P
3)	Bohaterowie utworu zostali przedstawieni w sposób barwny i pogłębiony.	P

Zadanie 5. (1 p.)

Tam, gdzie to możliwe, przekształć czasowniki, nadając im formę strony biernej. Zapisz nowo powstałe zdanie/zdania.

Jego wędrówka trwała wiele miesięcy.

.....

Młodzieniec naciągał sznur od rana do wieczora.

.....

Student rzucił się do nóg starca.

.....

Zadanie 6. (3 p.)

Wybierz z ramki dwie partykuły i jeden przyimek. Ułóż z nimi pytanie o charakterze filozoficznym.

niech, znowu, na, o, spośród, nie, -by, do, czego, jaki, w, czy
---

.....

.....

Zadanie 7. (1 p.)

Podane w ramce nazwy cech bohaterów utworu zapisz w postaci rzeczowników.

opanowany, inteligentny, rozważny

Cechy: .....

Zadanie 8. (1 p.)**Dokończ zdanie, wybierając odpowiedzi spośród 1. i 2. oraz A., B. albo C.***Bajki Piquemala opatrzone słowami kluczowymi. Słowa te umieszczono*

1) pod tytułem każdego utworu	po to, by	A. wskazać pojęcia i koncepcje filozoficzne wiążące się z daną bajką.
		B. zasygnalizować kolejność poruszanych w tej bajce problemów.
2) na końcu każdego utworu		C. podsumować opowiedzianą w bajce historię.

Zadanie 9. (3 p.)**Obok bajek zamieszczono teksty takie jak ten, którego fragment został podany poniżej. Napisz, jaki wspólny tytuł noszą te teksty, co zawierają i czemu służą.**

Porozumienie między ludźmi jest często ograniczone z powodu nieznamości danego języka. Czy jednak ten problem przestałby istnieć, gdyby wszyscy ludzie mówili tym samym językiem? Czy tylko język odsuwa nas od siebie i dzieli?

M. Piquemal, *Bajki filozoficzne*, Warszawa 2004, s. 31.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadania od 10. do 12. odnoszą się do wiersza Czesława Miłosza *Przypowieść o maku*.**Czesław Miłosz*****Przypowieść o maku***

Na ziarnku maku stoi mały dom,
 Psy szczekają na księżyc makowy
 I nigdy jeszcze tym makowym psom,
 Że jest świat większy – nie przyszło do głowy.

Ziemia to ziarnko, naprawdę nie więcej,
 a inne ziarnka – planety i gwiazdy.
 A choć ich będzie chyba sto tysięcy,
 domek z ogrodem może stać na każdej.

Wszystko w makówce. Mak rośnie w ogrodzie,
 Dzieci biegają i mak się kołysze.
 A wieczorami, o księżycu wschodzie
 Psy gdzieś szczekają, to głośniejsze, to ciszej.

Miłosz Cz., *Wiersze wszystkie*, Kraków 2011, s. 200-201.

Zadanie 10. (1 p.)

Jaką funkcję pełnią w wierszu wyrazy będące dwiema formami przymiotnika utworzonego od rzeczownika *mak*?

- A. Są epitetami.
- B. Ożywiają tekst.
- C. Naśladują dźwięki.
- D. Tworzą porównania.

Zadanie 11. (2 p.)

Ustal, które zdania odnoszące się do wiersza Czesława Miłosza *Przypowieść o maku* są prawdziwe. Zakreśl P w odpowiednim miejscu.

1)	W pierwszej strofie występują rymy męskie i żeńskie, parzyste.	P
2)	Przywołane w utworze elementy przyrody budują nastrój uroczysty i poważny.	P
3)	Lektura wiersza nakłania do filozoficznych refleksji na temat tajemnic wszechświata.	P
4)	Porównanie wszechświata do makówki ma na celu uświadomienie odbiorcy, że Ziemia jest tylko jednym z wielu obiektów we wszechświecie.	P

Zadanie 12. (1 p.)

Napisz, jaka jest funkcja zdrobnień użytych w opisie Ziemi.

.....

.....

.....

Zadanie 13. (1 p.)

To, co w wierszu powiedziano o psach, może odnosić się do

- A. dorosłych skłóconych z innymi.
- B. ludzi o ciasnych horyzontach myślowych.
- C. uczonych badających zagadki wszechświata.
- D. filozofów szukających odpowiedzi na pytania o sens życia.

Zadania od 14. do 23. odnoszą się do całości i poniższego fragmentu utworu Damira Miloša *Biały klaun*.

Tak było do dnia, w którym powiedziałem mamie i tacie, że odchodzę. [...]

Swojej księżniczce nie musiałem nic wyjaśniać. Od dawna oczekiwała, że odejdę. Powiedziała, że będzie czekać.

Nałożyłem białe ubranie, pokryłem twarz białą farbą i poszedłem.

Nie spieszyłem się, nie podróżowałem pociągiem ani autobusem, szedłem na piechotę.

Ludzie się za mną odwracali i dziwili się. Jeden pytał drugiego, kim jestem, dopóty, dopóki nie zaczęto opowiadać, że po świecie wędruje biały klaun.

Od tego czasu słyszałem, jak szepczą:

– To jest właśnie on, to jest biały klaun... Przyszedł i do naszego miasta...

Pewnego dnia poszedłem do lasu, w którym staruszek i ja tak długo rozmawialiśmy.

Nie było go na kamieniu, na którym najczęściej siadywaliśmy. Usiadłem i czekałem. *Czekałem trzy Nocidnie, trzy razy powitałem wielki pożar nocy, a gdy po raz trzeci dzień się spalił, wiedziałem, że staruszek nie żyje.*

Ze swojego małego kufierka wyjąłem lusterko, niebieską farbę i namalowałem sobie na twarzy głęboką, niebieską łzę. Przyjrzałem się uważnie. Tak, właśnie tego było mi brak...

Od tego dnia chodzę po świecie, patrzę na ludzi i się dziwię. Powiadają, że biały klaun będzie przemierzał świat dopóty, dopóki wokół nie będą żyli sami szczęśliwi ludzie.

D. Miloš *Biały klaun*, Poznań 2013, s. 131–133.

Zadanie 14. (3 p.)

Które spośród przedstawionych w cytowanym tekście czynności bohatera mają znaczenie przenośne? Podaj trzy przykłady.

1).....

2).....

3).....

Zadanie 15. (1 p.)

Bohater zakłada białe ubranie, które, zgodnie z dawnym obyczajem klaunów, symbolizuje

- A. żalobę po utracie przyjaciela.
- B. nieumiejętność rozróżniania kolorów.
- C. brak doświadczenia w rozśmieszaniu ludzi.
- D. radość dawaną ludziom w trakcie występów.

Zadanie 16. (2 p.)

Jakie zjawisko zostało opisane w wyróżnionym pochyłym drukiem fragmencie? Podaj nazwy dwóch zastosowanych w tym opisie środków poetyckich.

Zjawisko: .....

Środki poetyckie: ....., ...

Zadanie 17. (1 p.)

Dlaczego biały klaun odszedł z cyrku?

- A. Taka była decyzja jego rodziców.
- B. Nie chciał, by ludzie się z niego śmiali.
- C. Praca w cyrku wymagałaby zakończenia z przyjaźni ze starszkiem.
- D. Obwiniął się o to, że z jego powodu doświadczeni klauni zrezygnowali z występów.

Zadanie 18. (2 p.)

Wybierz z ramki właściwe określenia poszczególnych elementów fabuły utworu Damira Miloša. Wpisz je w odpowiednie rubryki tabeli.

określony / nieokreślony
bliżej nieokreślone miejsce wydarzeń / konkretne miejsce wydarzeń
tylko fantastyczne / fantastyczne i realistyczne

Czas	
Miejsce	
Zdarzenia	

Zadanie 19. (1 p.)

Który z elementów baśniowych nie występuje w utworze *Biały klaun*?

- A. Jednoznacznie szczęśliwe zakończenie.
- B. Wędrowka jako przemiana wewnętrzna.
- C. Mędrzec odkrywający prawdy o świecie.
- D. Sen jako pogranicze realizmu i fantastyki.

Zadanie 20. (5 p.)

Ułóż kilkudzaniową wypowiedź na temat utworu *Biały klaun* Damira Miloša. Podaj w niej informacje dotyczące: bohaterów, zdarzeń i przesłania książki.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 21. (2 p.)

Przekształć poniższe zdania złożone na zdania pojedyncze.

1) *Od tego czasu słyszałem, jak szepczą.*

.....

2) *Dowiedziałem się, że staruszek umarł.*

.....

Zadanie 22. (3 p.)

W których słownikach należy szukać odpowiedzi na poniższe pytania? Wpisz odpowiednie litery w tabeli. Uwaga! Niektóre słowniki mogą się powtórzyć.

A. *Słownik języka polskiego*; B. *Słownik ortograficzny*;
C. *Słownik frazeologiczny*; D. *Słownik wyrazów bliskoznacznych*;

1)	Czy wyraz <i>cyrk</i> ma więcej niż jedno znaczenie?	
2)	Co znaczy wyrażenie <i>złote myśli</i> ?	
3)	Czy dobrze postawiono przecinki w zdaniu <i>W cyrku mamy tygrysy, leopardy i zebrową, która nie jest dzika?</i>	
4)	Jakimi wyrazami można zastąpić słowo <i>przedstawienie</i> ?	
5)	W którym miejscu można podzielić wyraz <i>księżniczka</i> ?	

Zadanie 23. (2 p.)

Do jakich źródeł należy sięgnąć, poszukując informacji o pisarzach, np. autorach lektur zaproponowanych na ten etap konkursu? Wskaż dwa rodzaje takich źródeł.

1).....

2).....

Zadanie 24. (9 p.)

Spotkanie z tym mądrym człowiekiem odmieniło moje życie...

Napisz opowiadanie z elementami charakterystyki fikcyjnego lub prawdziwego mędrca. Twoja praca musi zająć co najmniej 20 linijek.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

A series of horizontal dotted lines spanning the width of the page, providing a template for writing.

Dotted lines for writing.

BRUDNOPIS

A series of horizontal dotted lines for writing, spanning the width of the page.